

Šalinti kliūtis

Neįgalieji ir jų teisė balsuoti Europos
Parlamento rinkimuose

Pranešėjas Krzysztof Pater

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas

ĮŽANGA

Neįgaliųjų balsavimo teisių užtikrinimas

Visi suaugę europiečiai, įskaitant neįgaliuosius, turi teisę balsuoti nacionaliniuose ir Europos Parlamento rinkimuose. Ši teisė grindžiama daugeliu privalomų teisinių dokumentų, įskaitant Visuotinę žmogaus teisių deklaraciją, JT neįgaliųjų teisių konvenciją ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją.

Deja, visoje ES daug neįgaliųjų negali naudotis visomis savo balsavimo teisėmis. Pranešime, kurį parengė Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto (EESRK) pranešėjas Krzysztof Pater, teigiama, kad apie **800 000 ES piliečių 16 ES šalių dėl savo negalios ar psichinės sveikatos problemų pagal nacionalinius įstatymus neturi teisės balsuoti rinkimuose į Europos Parlamentą.**

Šie asmenys ir milijonai kitų piliečių negali balsuoti dėl įvairių priežasčių. Pavyzdžiui, daugeliui neįgaliųjų rinkimų apylinkė priskiriama pagal jų gyvenamąją vietą, nors ji neatitinka jų poreikių. Jei turėtų galimybę, daugelis pakeistų jiems priskirtą rinkimų apylinkę. Tačiau 12 ES šalių nacionaliniai teisės aktai neleidžia rinkėjams keisti savo rinkimų apylinkę nekeičiant gyvenamosios vietos.

Nėra pasirinkimo

Be to, nors daugelis neįgaliųjų judėti savarankiškai gali ribotai, aštuonios ES šalys nenumato alternatyvų balsavimui rinkimų apylinkėje, pavyzdžiui, balsavimo paštu, elektroninio balsavimo ar balsavimo naudojantis mobiliu balsadėže.

18 ES šalių akieji rinkėjai neturi galimybės balsuoti savarankiškai, jie gali tik pavesti kokiam nors juos lydintiam asmeniui balsuoti jų vardu.

Kelios ES šalys leidžia balsuoti pagal įgaliojimą, t. y. neįgalus asmuo leidžia kitam asmeniui balsuoti jo vardu. Tačiau pats balsavimas pagal įgaliojimą reiškia, kad neįgaliesiems neleidžiama naudotis savo balsavimo teisėmis. Todėl tai nėra tinkama alternatyva.

Žmonės taip pat nebalsuoja dėl prieinamos informacijos trūkumo.

Pavyzdžiui, neįgalūs asmenys gali atsisakyti eiti balsuoti, jei nežino, kokių konkrečių taisyklių gali reikėti laikytis rinkimų apylinkėje arba su kokiomis fizinėmis kliūtimis gali tekti susidurti.

EESRK pranešime daroma išvada, kad jei būtų įgyvendinta geriausia visų šalių patirtis, kiekvienas neįgalus ES pilietis turėtų visapusišką galimybę balsuoti savo pasirinktu pačiu patogiausiu būdu ir pasinaudoti savo demokratine teise.

EESRK siūlo iš dalies pakeisti dabartinius ES teisės aktus dėl Europos Parlamento rinkimų įtraukiant neįgaliųjų balsavimo galimybių užtikrinimą.

Visą pranešimą galima rasti EESRK interneto svetainėje. Jame pateikiama išsami informacija apie tai, kaip neįgaliųjų teisė balsuoti Europoje užtikrinama tik iš dalies. Šioje brošiūroje pateikiama pranešimo išvadų santrauka.

VISUOTINĖ ŽMOGAUS TEISIŲ
DEKLARACIJA

EUROPOS SĄJUNGOS PAGRINDINIŲ
TEISIŲ CHARTIJA

JT NEĮGALIJŲŲ TEISIŲ
KONVENCIJA

GERIAUSIOS PATIRTIES PAVYZDŽIAI

Visos ES šalys padarė pažangą suteikdamos neįgaliesiems daugiau balsavimo galimybių.

AIRIJA

Airijoje ilgalaikės priežiūros įstaigose gyvenantys rinkėjai gali kreiptis, kad būtų įtraukti į specialų rinkėjų sąrašą. Jei prašymas patenkinamas, pas juos asmeniškai atvyksta specialūs pareigūnai, kurie užregistruoja balsus.

AUSTRIJA

Austrijoje kiekviena savivaldybė ir kiekvienas Vienos rajonas turėtų turėti bent vieną rinkimų apylinkę, kuria galėtų naudotis neįgalieji.

BELGIJA

Belgijoje neįgalieji rinkėjai gali naudotis specialiai pritaikyta jiems pasiekiamoje vietoje įrengta balsavimo kabina. Kabina gali būti pastatyta netgi už rinkimų apylinkės ribų.

BULGARIJA

Bulgarijos centrinės rinkimų komisijos interneto svetainėje galima pažiūrėti vaizdo įrašą, kuriame paaiškinamos balsavimo procedūros neįgaliesiems. Visa informacija verčiama į gestų kalbą.

ČEKIJOS RESPUBLIKA

Čekijoje parengtas įvairių formų bendras informacinis lankstinukas, pritaikytas skirtingų rūšių negalią turinčių asmenų poreikiams.

DANIJA

Danijoje taikoma plataus masto išankstinio balsavimo tvarka, pagal kurią visi asmenys gali nustatytose rinkimų apylinkėse balsuoti iš anksto, iki rinkimų likus nuo trijų savaitių iki dviejų dienų. Galimybė balsuoti anksčiau yra ypač naudinga neįgaliesiems, kurie dažnai turi iš anksto žinoti balsavimo tvarką.

ESTIJA

Visi Estijos piliečiai gali balsuoti elektroniniu būdu.

FRANCIJA

Francija ir viena no vairākām valstīm, kas ļauj tiem, kuri nebalso, piemēram, bērniem, palīdzēt balsot pieaugušajiem ar invaliditāti.

GRIEĶIJA

Grieķijā balsošana ir obligāta visiem pilsoņiem. Tomēr, tā kā obligātā balsošana personām ar invaliditāti bieži rada spriedzi, Grieķijas iestādes, piemērojot šo noteikumu, ir ļoti elastīgas.

ISPANIJA

Ispanijoje neįgalus asmuo, negalintis atvykti į pašto skyrių ir balsuoti paštu, gali kreiptis į notarą. Jis nemokamai įformins įgaliojimą, kad neįgalus rinkėjo paskirtas asmuo galėtų atitikti balsavimo pašto reikalavimus.

ITALIJA

Italijoje vietos valdžios institucijos teikia transporto paslaugas į riboto judumo asmenims tinkančias rinkimų apylinkes.

KIPRAS

Kipras nusprendė, kad balsavimo biuletenis turėtų būti ne didesnis kaip 16x70 cm, kad būtų lengviau jį užpildyti.

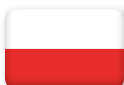
KROATIJA

Kroatijoje rinkėjai gali gauti pažymėjimą, leidžiantį jiems balsuoti bet kurioje rinkimų apylinkėje. Taip neįgalieji gali pasirinkti rinkimų apylinkes, kuriose suteikiama pagalba.

LATVIJA

Latvijoje, kaip ir dešimtyje kitų ES šalių, rinkėjai jokiais aplinkybėmis negali netekti teisės balsuoti.

LENKIJA

Lenkijos ligoninėse ir ilgalaikės priežiūros įstaigose, turinčiose ne mažiau kaip 15 pacientų, įrengiamos „uždaros rinkimų apylinkės“.

LIETUVIJA

Lietuvoje Vyriausioji rinkimų komisija pateikia internetinį žemėlapij, kuriame nurodytos rinkėjams su judėjimo negalia labiausiai tinkančios balsavimo apylinkės.

LIUKSEMBURGAS

Liuksemburge rinkėjas netgi gali paskirti rinkimų komisijos narį savo padėjėju.

MALTA

Maltoje kiekvienoje rinkimų apylinkėje turi būti įrengti garso grotuvai ir pateikta informacija Brailio raštu, kurioje išvardijami į balsavimo biuletenį įtraukti kandidatai ir partijos.

NYDERLANDAI

Nyderlanduose rinkėjai gali pasinaudoti padidinanuoju stiklu, kurį galima gauti kiekvienoje rinkimų apylinkėje.

PORTUGALIJA

Portugalijoje balsas laikomas galiojančiu, jeigu biuletenyje aiškiai nurodyta rinkėjo valia, net jeigu rinkėjas ženklą įrašė ne langelyje.

RUMUNIJA

Rumunijoje rinkėjams leidžiama kandidato pavardę pažymėti antspaudu, kurį duoda rinkimų komisija.

SLOVAKIJA

Slovakijoje asmenims, nuolat prižiūrintiems neįgalius rinkėjus, leidžiama balsuoti kartu, balsavimo biuletenį įmetant į tą pačią mobilią balsadėžę.

SLOVĖNIJA

Prieš kiekvienus rinkimus atitinkamos ministerijos Slovėnijoje siunčia pranešimus ligoninėms ir ilgalaikės priežiūros įstaigoms, kuriuose nurodoma, kaip dauguma gyventojų arba pacientų gali pasinaudoti savo balsavimo teisėmis.

SUOMIJA

Suomijos teisingumo ministerija apmoka rinkimų informacijos lankstinuko išleidimo Brailio raštu išlaidas.

ŠVEDIJA

Švedijoje rinkėjas, gavęs balsavimo biuletenį paštu, gali apsigalvoti ir rinkimų dieną asmeniškai jį įmesti į balsadėžę savo rinkimų apylinkėje.

UNGĀRIJA

Persona ar invaliditāti Ungarijā ne vēlāk kā divas dienas pirms vēlēšanām var norādīt, ka tai vajadzīgs pieejams vēlēšanu iecirknis.

VĀCIJA

Neredzīgas personas Vācijā var pasūtīt vēlēšanu zīmju veidlapas, kas tiek nosūtītas kopā ar kompaktdisku (CD), kurā ir sniegtas norādes par veidlapas izmantošanu un oficiāla informācija par vēlēšanām Braila rakstā.

Nepaisant šios pažangos visose ES šalyse, dar reikia daug nuveikti siekiant užtikrinti, kad visi ES piliečiai, įskaitant neįgaliuosius, turėtų jiems tinkamų balsavimo alternatyvų.

TEISINĖS IR TECHNINĖS BALSAVIMO KLIŪTYS

Siekiant apsaugoti protinę negalią ar psichikos sutrikimų turinčių piliečių interesus, ES šalyse nustatytos įvairios teisinės globos koncepcijos, atsižvelgiant į globotinių sugebėjimus.

Pavyzdžiui, nuolatinę priežiūrą vykdančys globėjai už savo globotinius priima beveik visus sprendimus, o dalinę priežiūrą atliekantys globėjai, priklausomai nuo globojamo asmens, priima kai kuriuos sprendimus.

Devyniose ES šalyse teisės sistema automatiškai panaikina kai kurių asmenų, kuriems skirta nuolatinė priežiūra, balsavimo teises, o septyniose asmuo gali netekti teisės balsuoti pagal teismo atliktą asmens vertinimą. 11 ES šalių asmuo jokiais aplinkybėmis negali netekti teisės balsuoti. Neįgaliųjų, kurie negali balsuoti, skaičius įvairiose šalyse labai skiriasi.

Portugalijoje apie 100 neįgaliųjų negali pasinaudoti savo teise balsuoti, o kitose šalyse tokių žmonių skaičius gali netgi viršyti 300 000.

Pastaraisiais metais ES šalys vis labiau linksta atsisakyti automatinio balsavimo teisių panaikinimo. Vietoj to nacionalinės teisės sistemos dažnai apriboja šias teises nedaugeliu atvejų, dėl kurių kiekvienu konkrečiu atveju sprendimą priima teismas. Kai kurios šalys panaikino visus apribojimus.

Pranešime siūloma, kad Europos Parlamentas ir kitos ES institucijos padėtų paspartinti šiuos valstybių narių teisės sistemų pokyčius, kad būtų panaikinti visi teisiniai neįgaliųjų teisių apribojimai balsuoti.

Techninės balsavimo teisių įgyvendinimo kliūtys

Valdžios institucijos yra atsakingos už informacijos apie rinkimus teikimą neįgaliesiems jų poreikiams pritaikytu formatu. Tačiau dažnai nacionalinės teisės aktuose aiškiai nenustatytas reikalavimas teikti tokią informaciją.

Informacija apie rinkimus apima rinkimų datą, pagrindines taisykles, balsavimo būdus ir išsamią informaciją apie specialias neįgaliesiems aktuales procedūras. Valdžios institucijos taip pat turi užtikrinti, kad teikiant informaciją būtų atsižvelgiama į skirtingą negalią turinčių asmenų, pavyzdžiui, aklųjų, silpnaregių ar kurčiųjų poreikius.

Pranešime nurodoma, kad valdžios institucijos turėtų bendradarbiauti su neįgaliesiems atstovaujančiomis organizacijomis siekiant užtikrinti kuo veiksmingesnę komunikaciją. Pavyzdžiui, turėtų būti paprasta nustatyti rinkimų apylinkes, kurios yra pritaikytos neįgaliesiems.

Visuomeninė žiniasklaida ir internetas taip pat neturėtų būti vieninteliai būdai neįgaliesiems teikti informaciją apie balsavimą. Pranešime siūloma, kad valdžios institucijos veikiau perduotų informaciją skirtingoms negalios rūšims pritaikytais būdais. Veiksmingas būdas pasiekti protinę negalią turinčius žmones dažnai yra vaizdai, nors ES šalys šį metodą taiko retai.

Rinkimų apylinkėje

Pagrindinė rinkėjų dalyvavimo forma – balsavimas rinkimų apylinkėje. Tačiau didžioji dauguma ES balsavimo apylinkių nėra visapusiškai pritaikytos asmenų, turinčių skirtingų rūšių negalią, poreikiams.

Nors 11 ES šalių reikalaujama, kad visos rinkimų apylinkės būtų pritaikytos neįgaliesiems, išnagrinėjus padėtį atidžiau matyti, kad šis prieinamumas suprantamas tik kaip fizinių kliūčių neįgaliųjų vežimėlio naudotojams pašalinimas. Šiuo siauru požiūriu neatsižvelgiama į įvairius kitus klausimus, pavyzdžiui, į aklujų poreikius.

Kadangi rinkimų apylinkių negalima greitai pritaikyti neįgaliųjų poreikiams, būtų geriausia, kad neįgalieji galėtų pakeisti rinkimų apylinkes, jei jos jiems buvo priskirtos pagal

gyvenamąją vietą. Pranešime teigiama, kad administracinė procedūra keičiant rinkimų apylinkę turėtų būti paprasta ir greita.

Visi neįgalūs rinkėjai taip pat turėtų turėti galimybę laisvai pasirinkti asmenį, kuris jiems padės rinkimų apylinkėje. Daugelyje valstybių tokiems padėjėjams taikomos papildomos sąlygos neatrodo pateisinamos.

Kitos veiksmingos priemonės galėtų būti oficialių skelbimų ir atitinkamo dydžio balsavimo biuletenių kopijų iškabinimas tokiam aukštyje, kad juos būtų galima lengvai perskaityti, informacijos pateikimas Brailio raštu ir galimybė pasinaudoti gestų kalbos vertėjo paslaugomis internetu.

Balsavimo biuletenis

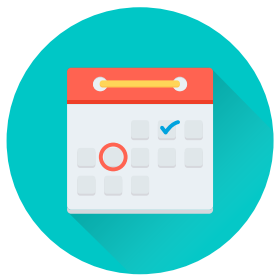
Balsavimo procedūra dažnai yra vienas iš veiksmų, lemiančių galimybę neįgaliesiems balsuoti savarankiškai. Dažnai balsavimo biuletenio dizainas ir balsavimo būdas yra kliūtys, kurių neįgalieji negali įveikti. Tokiu atveju rinkėjas turi atskleisti savo balsavimo pasirinkimą kitam asmeniui, kuris balsuos už jį, ir taip yra pažeidžiamas slaptumo principas.

Be to, balsavimas užrašant kandidato vardą ir pavardę, registracijos numerį arba apibraukiant savo pasirinkimą gali būti didelė kliūtis rinkėjams, kurie ribotai naudojami rankomis.

Patogiausias sprendimas – leisti rinkėjams pasirinkti įrašant „X“ arba panašų ženklą į pakankamai didelį langelį. Specialūs balsavimo biuleteniai, informacija Brailio raštu ir lengvai skaitomas tekstas dažnai yra geriausias sprendimas akliesiems, regos sutrikimų turintiems asmenims ir žmonėms, kuriems sunku aiškiai rašyti rašikliu.

Jeigu neįgalus rinkėjas iš kortelių rinkinio turi pasirinkti kortelę su politinės partijos pavadinimu, raidžių šriftas turi būti pakankamai didelis, be to, visos kortelės turi būti atspausdintos Brailio raštu.

Protinę negalią turinčių rinkėjų atveju geriausias sprendimas yra parengti tekstą su paprastais sakiniais arba iliustruotais nurodymais.

Išankstinis balsavimas

Dešimtyje ES valstybių narių bent jau tam tikroms rinkėjų grupėms suteikiama galimybė balsuoti iš anksto specialiai nustatytoje rinkimų apylinkėje. Šios rinkimų apylinkės įkuriamos patalpose, pritaikytose riboto savarankiško judumo žmonėms.

Daugumoje šalių dėl išankstinio balsavimo rinkėjams nereikia atlikti jokių administracinių užduočių – jie tiesiog atvyksta į rinkimų apylinkę jos darbo valandomis. Tačiau kai kuriose šalyse išankstiniam balsavimui reikia registruotis iš anksto.

Išankstinis balsavimas yra veiksmingas būdas padėti neįgaliesiems dalyvauti rinkimuose. Jis suteikia vietos valdžios institucijoms daugiau laiko pasirūpinti galimybėmis neįgaliesiems atvykti į savo rinkimų apylinkes.

Ilgalaikės priežiūros įstaigose išankstinis balsavimas palengvina darbo dieną vykstančio balsavimo procesą. Darbo dienomis šiose įstaigose paprastai dirba daugiau darbuotojų nei sekmadienį, kuris daugelyje šalių yra įprasta rinkimų diena.

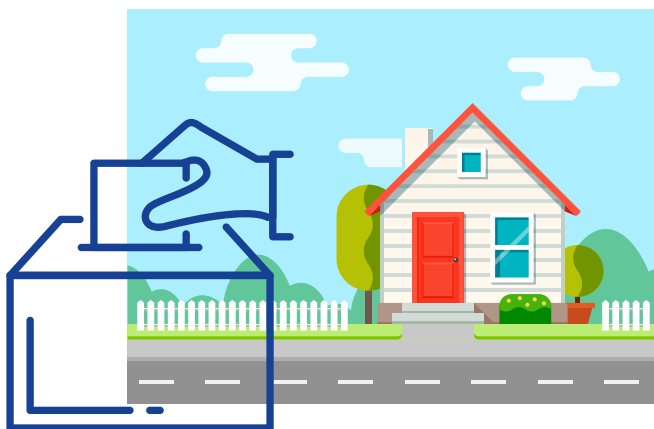

Balsavimas paštu

Kai kurios ES valstybės narės savo piliečiams suteikia galimybę iš anksto gauti balsavimo biuletenį, asmeniškai jį užpildyti ir po to jį išsiųsti rinkimų komisijai.

Daugeliui neįgalųjų balsavimas paštu labai palengvina balsavimo procesą. Tačiau balsavimo paprastumas, be kitų veiksnių, priklauso nuo registracijos proceso paprastumo. Balsavimas paštu turi būti nemokamas.

Balsavimui paštu užsiregistravę neįgalūs rinkėjai turėtų gauti ne tik balsavimo biuletenį, bet ir prie konkrečios jų negalios rūšies pritaikytas instrukcijas. Pavyzdžiui, aklieji ir silpnaregiai turėtų gauti specialius balsavimo biuletenius Brailio raštu arba kompaktinius diskus su instrukcijomis.

Balsavimas naudojantis mobiliomis balsadėžėmis

Mobili balsadėžė yra veiksmingas būdas suteikti neįgaliesiems galimybę balsuoti. 17 ES šalių galima balsuoti naudojantis balsadėže arba specialiu balsavimo voku, kuris pristatomas į rinkėjo gyvenamąją vietą.

Šio tipo balsavimu gali pasinaudoti rinkėjai, kurie dėl negalios arba sveikatos būklės negali atvykti į rinkimų apylinkę. Toks balsavimas taip pat

naudingas ilgalaikės priežiūros įstaigose ir ligoninėse esantiems asmenims.

Kadangi ligoniams ar rimtą negalią turintiems asmenims gali būti pernelyg sunku ilgai laukti, balsadėžė turėtų būti pristatoma greitai.

Kol bus pagerintas rinkimų apylinkių prieinamumas, už rinkimus atsakingos institucijos turėtų apsvarstyti galimybę lauke arba prie įėjimo į rinkimų apylinkę pastatyti riboto savarankiško judumo rinkėjams skirtą nedidelę balsadėžę.

Balsavimas pagal įgaliojimą

Balsavimas pagal įgaliojimą, plačiau žinomas kaip balsavimo teisių perdavimas, taikomas, kai rinkėjas įgalioja kitą asmenį rinkimų apylinkėje balsuoti jo vardu. Ši galimybė yra įmanoma tik keturiose ES šalyse.

Balsavimas pagal įgaliojimą gali būti laikomas tik papildomu sprendimu neįgaliesiems, kuriems sunku balsuoti patiems, tačiau jis neturi būti naudojamas kaip pretekstas nesudaryti visiems rinkėjams sąlygų realiai ir tiesiogiai dalyvauti rinkimuose.

Valdžios institucijos turi skirti ypatingą dėmesį tam, kaip balsavimo teisės perduodamos, siekiant užkirsti kelią rinkimų proceso pažeidimams. Pranešime teigiama, kad vienas iš sprendimų – riboti žmonių, kurių vardu kaip įgaliotinis gali veikti vienas asmuo, skaičių.

Elektroninis balsavimas

Visi Estijos piliečiai gali balsuoti elektroniniu būdu ir tai yra patogiausias sprendimas daugeliui neįgalių estų. Tačiau ši procedūra yra visapusiškos piliečių ir nacionalinių valdžios institucijų elektroninės komunikacijos sistemos dalis.

Todėl kurti šią sistemą tik rinkimams yra netikslinga. Nepaisant susirūpinimą keliančių saugumo klausimų, valdžios institucijoms kitose ES šalyse reikėtų didelių investicijų siekiant padidinti informuotumą apie šį balsavimo būdą ir norint perteikti tinkamą ir pritaikytą informaciją įvairią negalią turintiems asmenims.

Privalomas balsavimas

Balsavimas yra privalomas trijose ES šalyse. Jei neįgalieji dėl nepatenkinamų sąlygų negali balsuoti šiose šalyse, jie gali patirti didelį stresą, nes už nebalsavimą jiems gali būti skirta valstybinė nuobauda.

Tokios šalys turėtų neįgaliesiems užtikrinti visas galimybes dalyvauti rinkimuose.

Balsavimas kitoje ES šalyje

Visi ES piliečiai, gyvenantys kitoje ES šalyje, nei jų kilmės ES šalis, turi teisę balsuoti Europos Parlamento rinkimuose. Tačiau tam, kad galėtų balsuoti, jie pirmiausia turi užsiregistruoti.

Daugeliui neįgaliųjų gali pasirodyti, kad užsiregistruoti asmeniškai įstaigoje yra neįmanoma arba nepaprastai

sunku. Reikėtų diegti kitus registracijos būdus, pritaikytus prie įvairių rūšių negalią turinčių asmenų poreikių, ir nuolat juos pildyti.

Rinkėjų registracija turėtų vykti tik vieną kartą ir nereikėtų jos kartoti per vėlesnius rinkimus. Taip pat reikėtų visoje ES suderinti galutinius registracijos balsuoti terminus, kurie šiuo metu labai skiriasi (nuo 90 iki 3 dienų iki rinkimų).

Balsavimas ilgalaikės priežiūros įstaigose ir ligoninėse

Dėl demografinių pokyčių senėjančioje visuomenėje nuolat daugėja žmonių, prižiūrimų visą parą veikiančiose priežiūros įstaigose arba ilgą laiką gydomų ligoninėse. Tačiau beveik trečdalyje ES šalių tokiose įstaigose prižiūrimi žmonės neturi galimybės dalyvauti rinkimuose.

Kitose ES šalyse, nors teoriškai balsuoti šiose įstaigose įmanoma, norint praktiškai pasinaudoti šia teise gali prireikti didelės rinkėjo šeimos paramos. Tik septyniose ES šalyse šiems rinkėjams suteikiama galimybė balsuoti specialiose rinkimų apylinkėse.

Nacionalinės valdžios institucijos turėtų skirti ypatingą dėmesį siekdamos užtikrinti, kad šie žmonės galėtų balsuoti. Uždara rinkimų apylinkė yra

geriausias sprendimas, jeigu įstaigoje yra bent 50–100 žmonių. Jei žmonių yra mažiau, mobili rinkimų komisija gali pristatyti mobilią balsadėžę. Pranešime teigiama, kad prie lovos prikaustyti žmonės visada turėtų turėti galimybę balsuoti naudodamiesi mobiliu balsadėže.

Pacientai dažnai tampa labai priklausomi nuo darbuotojų, todėl kyla pavojus rinkėjo sprendimo nepriklausomumui. Rinkimų komisijos turėtų užtikrinti rinkėjams galimybę balsuoti patiems.

VISAPUSIŠKA TEISĖ BALSUOTI VISIEMS

Šiame dokumente apibendrintu EESRK pranešimu nesiekama kritikuoti nė vienos ES šalies. EESRK pranešėjas Krzysztof Pater teigia, kad veikiau siekiama nacionalines valdžios institucijas paskatinti ieškoti būdų, kaip užtikrinti kai kurių pažeidžiamiausių piliečių visapusiškas politines teises.

Be to, pranešime nepateikiamas išsamus sprendimų rinkinys, kurį galėtų priimti ES šalys. Jame tiesiog išdėstomi visi problemos aspektai ir pateikiami įvairūs galimi sprendimai, kuriuos ES šalys gali pasirinkti arba parengti ir įgyvendinti laikydamosi nacionalinių rinkimų tradicijų.

Neįgalieji turėtų turėti ne tik visapusišką teisę balsuoti, bet ir galimybę balsuoti jiems patogiausiu būdu. Europos Parlamentas turėtų rodyti pavyzdį ir parengti teisės aktus, pagal kuriuos ši teisė būtų įgyvendinta.

Visą EESRK pranešimą „Tikrosios neįgaliųjų teisės balsuoti Europos Parlamento rinkimuose“, pateikiamą visomis 24 oficialiosiomis ES kalbomis, rasite www.eesc.europa.eu/the-real-right-of-persons-with-disabilities-to-vote-in-EP-elections

PAPILDOMI ŠALTINIAI

EESRK interneto svetainė:
www.eesc.europa.eu

EESRK pirmininko interneto svetainė:
www.eesc.europa.eu/president

www.eesc.europa.eu/facebook

www.eesc.europa.eu/twitter

www.eesc.europa.eu/youtube

www.linkedin.com/company/european-economic-and-social-committee

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas

Rue Belliard/Belliardstraat 99
1040 Bruxelles/Brussel
BELGIQUE/BELGIË

Leidinio atsakingoji redakcija: Vizitų ir leidinių tarnyba
EESC-2019-21-LT

www.eesc.europa.eu

© Europos Sąjunga, 2019
Leidžiama atgaminti nurodžius šaltinį.

Dėl leidimo naudoti arba kopijuoti fotografijas / iliustracijas tiesiogiai kreiptis į autorių teisių turėtoją (-us):

p. 1 & p. 2 – © Shutterstock.com/tsvetina_ivanova
p. 5 – © Shutterstock.com/mayrum & © Shutterstock.com/Astrovector
p. 6-10 – © Shutterstock
p. 12 – © Shutterstock.com/mayrum & © Shutterstock.com/Studio_G
p. 13 – © Shutterstock.com/Maanas
p. 15 – © Shutterstock.com/Pro Symbols & © Shutterstock.com/Astrovector
p. 16 – © Shutterstock.com/mayrum & © Shutterstock.com/Enmaler
p. 17 – © Shutterstock.com/hvostik
p. 18 – © Shutterstock.com/YummyBoom
p. 19 – © Shutterstock.com/Artram
p. 20 – © Shutterstock.com/iilpos
p. 21 – © Shutterstock.com/Sapann Design

Print:
QE-03-19-084-LT-C
ISBN 978-92-830-4405-5
doi:10.2864/049581

Online:
QE-03-19-084-LT-N
ISBN 978-92-830-4396-6
doi:10.2864/55289

LT